

Ξέρει και πόσο βούτυρο θα πάει στο φάι, και πόσο πιπέρι ακόμη!

Η Πουγκιπέσσα στην κουζίνα: Η κόρη των Χοεντζόλερν: Η μέλλουσα Βασίλισσά μας;

Πέντε μήνες την έχουμε την Μαρούλα. Η μαμά της ανέβασε και το μισθό της ένα τάλληρο το μήνα από προχθές. "Όχι μόνο γιατί" είπε τίμιο και καλό κορίτσι — ως την ώρα εξαδέλφους δεν εγανερώθηκε ακόμη! — αλλά γιατί με την Μαρούλα, όπως λέει η μαμά, συνήθισα να κατεβάνω κι' εγώ στην κουζίνα κάθε μέρα.

Αγού κυτεβέρν κι' η Πουγκιπέσσα!

Η μαμά λέει κι' ένα άλλο ακόμη, πολύ σωστό κι' αληθινό. Λέει, πως το Παλάτι του Διαδόχου πρέπει να αλλάξει πολύ συχνά διακόσιες, οι οποίες να πληρώνουν βασιλιάς σ' άλλα σπίνια και να χρησιμεύουν έτσι ως ιεραπόστολοι της Νοικοκυροσύνης.

Έχουν τόσην ανάγκη τα σπίνια μας να μάθουν ότι δεν ξεπέφτει η νοικοκυριά αν μαζί με το πιάτο, τα ποτήρια και τα λουλούδια, θυμίσουν μια ώρα το έλλοιό τους την ημέρα πως έπαιζε κουζίνα, την οποία ούτε αυτή η Πουγκιπέσσα μας την λησμονεί!

Η ΑΡΘΑΔΕΥΟΥΣΑ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΜΗΜΕΡΑΙ

ΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑΠΩΝΙΚΟ

Κάποτε έδειξα, ότι ο Υπουργός της Παιδείας της Γιαπωνίας άποφασισε να καθιερώσει για τη γραφή της γιαπωνέζικης γλώσσας το λατινικό αλφάβητο.

Δεν θυμάμαι, αν αυτό το πράγμα έγινε πριν ή ύστερα απ' τον πόλεμον εκείνον όπου η Γιαπωνία έτσάκισε την Κίνα και νικηφόρος έφθασε στο Πεκίνο ο στρατός της, και φάνηκε στον κόσμο για πρώτη φορά ως μεγάλη δύναμη. Ήπισης κάπου κοντά σ' αυτό το γεγονός είναι και η εποχή, όπου οι ευρωπαϊκές Δυνάμεις αναγνώρισαν τη Γιαπωνία ως κράτος πολιτισμένο, και εκατέρωθεν τα δικά τους δικαστήρια, που είχαν ως τότε, παραδεχόμενες και για τους δικούς των υπηκόους τη γιαπωνέζικη δικαιοσύνη.

Τώρα τι σχέση έχουν όλ' αυτά μεταξύ των; Αυτή η απόφαση της εξαγωγής του λατινικού αλφάβητου μου έκαμε και μου κάνει ακόμη κατάρ-

πληξη όταν τη φαντασθώ, και βρίσκω πως έχει πολύ στενή σχέση με τη νίκη της Γιαπωνίας έναντι της Κίνας και εν γένει με την ξαφνική εμφάνιση της χώρας αυτής άπάνω στη σκηνή του παγκόσμιου θεάτρου. Αδιάφορο αν χρονολογείται και ύστερ' απ' τον πόλεμο. Δε λέω βέβαια πως ήταν η άμεση αίτια της νίκης, λέω πως είναι ένα σημείο χαρακτηριστικό της μεγάλης ψυχής που εγκλείει μέσα της η κίτρινη εκείνη φυλή με τα πλαγιαστά μάτια, της όποιας ψυχής γέννημα ήταν η νίκη.

Εκείνος που κρίνει όλα τα πράγματα απ' τη δική του τήν άποψη θα βρει το κίνημα αυτό του γιαπωνέζικου Υπουργείου όχι δα και τόσο αξιοθαύμαστο, παρ' πως εΐτανε μια καινοτομία επιβεβαιωμένη για ένα έθνος που έχει διάθεση για πρόοδο. Φυσικά! Για φαντασθώτε μια γλώσσα, όπου κάθε λέξη γράφεται μ' ένα ιδιαίτερο σύμβολο, αντί ν' αποτελούνται όλες από συνδυασμό μικρού αριθμού ψηφίων που μαθαίνονται σε μισή ώρα! Χρειάζεται-αι ελδολογη ζωή για να μάθετε να διαβάζετε και να γράφετε, και καταντά πια το όριο της ευρείας να είναι το να ξέρει κανείς να γράφει και να διαβάζει. Είναι πολύ φυσικό λοιπόν ένας Υπουργός, δηλ. ένας άνθρωπος μορφωμένος, που ήξερε βέβαια και ευρωπαϊκές γλώσσες και είχε ιδεί πόσο γρήγορα τα παιδιά της Ευρώπης μαθαίνουν ανάγνωση, να αισθανθώ πόσο άσυγκρίτως ανώτερο είναι το ευρωπαϊκό σύστημα από το δικό του, και επομένως να άπορ.....

Μια στιγμή, παρακαλώ! Πώς το είπατε αυτό το τελευταίο; "Εως εδώ συμφωνώ, όλα εΐτανε φυσικά. Μόνο απ' αυτό το ανά άποφασίστη" και πέρα δε συμφωνώ. "Οποιος το βρίσκει κι' αυτό φυσικό, έπαναλαμβάνω ότι κρίνει τα πράγματα απ' τη δική του τήν άποψη. Τον παρακαλώ τώρα να προσπαθήσει να μεταφερθώ διανοητικώς στη χώρα των χρυσανθέμων — δύσκολο ταξίδι αυτό το διανοητικό, αν και δεν κοστίζει ναύλα, διότι χρειάζεται ναλλάξη κανείς άτομικότητα — να γίνει μια στιγμή Υπουργός της Παιδείας, και να καταμετρήσει με μια ματιά το παχύ τείχος των προλήψεων που θα ιδώ να ύφονετ' εμπρός του, το φοβερό φρούριο των παραδόσεων που θα στρατοπεδεύουν μέσα χιλιάδες άγριέμενων πατριωτών, και να μου πη ύστερα αν θα ήχη το θάρρος να ρίξει την κανονιά, και αν αυτό το θάρρος δεν είναι υπεράνθρωπο. "Η καλλίτερα να μπη στη θέση του λαού, του λαού που δεν έζησε στην Ευρώπη, και να μου πη, αν

αυτός ο λαός δεν έχει κάποια ιστορία, αν δεν έχει κάποια προγονική κληρονομία μικρή ή μεγάλη, ή όποια γι' αυτόν — είπαμε ότι θα μπορούμε στη θέση του — είτε μικρή είτε μεγάλη, είναι επίσης σεβαστή, και αν δεν έχει το δικαίωμα αυτός ο λαός να τηκωθεί και να φωνάξει καίτω οι Φράγκοι, κάτω οι πουλημένοι!", και να πάρη τις σανίδες και να γραμμοτυπήσει εκείνον τον Υπουργό που θέλει να φραγάσει τη γλώσσα του, τη γλώσσα που έγραφαν οι πατέρες του, τη γλώσσα στην όποια βέβαια είναι γραμμένες και οι θρησκευτικές του παράδοτες.

Είχα λοιπόν δίκαιο να λέγω, ότι μια τέτοια άποφασή, άμα την καλοξετάσει κανείς, γεννά την κατάρπληξη, γιατί προϋποθέτει ένα θάρρος και μια θέληση που δε βγαίνουν από μια συνειθισμένη ψυχή. Τι γιγάντιο πήδημα! Βέβαια οι άνθρωποι που ξέρουν τον τρόπο για να κάμουν τέτοιον πήδημα, δεν είναι παρξενό πια αν κατορθώσουν, διότι, πότε άλλο, και δε βρίσκω διόλου μεγαλείτερο κατόρθωμα πως είναι, το ότι εγονάτισαν την Κίνα και ότι επροχώρησαν με τέτοια καταπληκτική ταχύτητα στη δύναμη και στον πολιτισμό.

Άλλα εκείνοι, βλέπετε, δεν πάσχουν από τη δική μας τήν άρρώστια, και η άρρώστια η δική μας είναι η φρόνιμος. Διότι, τί άλλο είναι εκείνος ο Γιαπωνέζος Υπουργός, μετρούμενος με την πήχη της δικής μας, παρ' ένας τρελλός; Πώς άλλοις θα χαραχτηρίσουμε έμεις έναν Υπουργό δικών μας, ο οποίος θ' άποφασίσει να εισαγάγη στα Σχολεία, όχι το λατινικό αλφάβητο που δε μας χρειάζεται, αλλά κάτι πολύ ελιγώτερο ξένου, κάτι τελείως ελληνικό, τη γλώσσα μας, τη γλώσσα που μιλούμε; Μήπως όλοι οι φρόνιμοι δε θα φωνάζουν πως είναι τρελλός; Και πόσοι άνθρωποι δεν είναι που άρχισαν να καταλαβαίνουν, ότι η παιδεία μας ποτέ δε θα καρποφορήσει, ένώσω τα βιβλία που διαβάζουν τα παιδιά μας είναι γραμμένα σε κοραϊστική γλώσσα; Μολαταύτα πόσο λίγοι τολμούν να φωνάξουν; Οι άλλοι είναι φρόνιμοι. Ναί μόν θέλουν ναλλάξη το σύστημα, αλλά "όχι άποτόμως" στήσουν να ίδουμε περιμένε να ώριμάσει το πράγμα" ή εξέλιξις, φίλε μου, ή εξέλιξις των πραγμάτων θα το φέρη. Ή εξέλιξις είναι στη γλώσσα μας μια λέξη που σημαίνει ραχάτι, μοιρολατρία, ρουτίνα. Η εξέλιξις είναι ο δικηγόρος της άδουλίας και η δικαιολόγησις της άτολμίας. Και όμως το πήδημα αυτό που λέγω, αν το εξέτασετε καλά, δεν έχει σύγκριση με το θορόρατο εκείνο της Γιαπωνέζικης κυβένησης.

Λοιπόν λίγη τρέλλα μας χρειάζεται. Από φρόνηση πια έχορτάσαμε. Λίγη γιαπωνέζικη τρέλλα.

Ο ΑΝΗΕΥΧΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

12

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

Je quitte cette premiere raison, et croy qu'il vaul mieux dire que ce mal vient de leur mauvaise façon de se prendre aux sciences: et qu' à la mode de quoy nous sommes instruites, il n'est pas merveille, si ny les escholiers, ny les maistres, n'en deviennent pas plus habiles, quoy puisils s'y facent plus doctes. De vray, le soing de nos peres ne vie qu'à nous meubler la teste de science, du jugement et de la vertu, peu de nouvelles... (Du pedantisme).

Νομίζω πως μ' αυτά τα λίγα κομμάτια δίνω μια πιστή περίληψη της μελέτης του κ. Ραμζ, που έχει μέσα της όχι μόνον ιδέες, επιχειρήματα, πολεμική του σχολαστικισμού, μ' και φράσεις δάκρυες παρμένες με το ν και

με το σ από τον Μονταίν. Κ' έβαλα αυτά τα κομμάτια για να μη βρεθώ στην ανάγκη ν' άραδιάσω και φράσεις παρμένες απ' τον «Αίμιλιον» του Ι. Ρουσσώ, άπου μάλιστα κι' ο Αίμιλιος, καθώς το είπα κι' ο δικός μας ο Φωτιάδης, είναι βγαλμένος απ' τα «Δοκίμια» του Μονταίν. Άκόμα όσα λέει ο κ. Ραμζ για την φυσική περιέργεια των παιδιών, για την ανακρόφη της θεληματικής προσοχής κι' άλλα σχετικά, τα λέει κι' ο Φενελόν στο κλασικό βιβλίο του: «Η εκπαίδευση των κοριτσιών» πρὸ πάντων στα πέντε πρώτα κεφάλαια. Θαρσώ περιττό να πάρω κι' απ' αυτό κομμάτι. "Όσοι έχουν όρεξη να διαβάσουν την ελληνική μελέτη και το Γαλλικό βιβλίο για να το δούν. Κάπου λέει ο κ. Ραμζ για τον Άνθρωπο, πως είδε πρώτα το πράγμα κι' ύστερα έδωσε για σύμβολο τη λέξη, κι' απ' τη σκέψη αυτή προχωρεί σε διάφορους συλλογισμούς. Την ίδια ιδέα εξέταζε με πολλά κι' ο Ρουσσώ στο Λόγο του: «Η άρχή κ' η βάση της ανισότητος των ανθρώπων άναμεταξύ τους», στο πρώτο μέρος που λέει: «(Ας θυμηθούμε πότες ιδέες έπήραμε από τη μεταξείρηση του προφορικού λόγου, πόση γυμναστή κι' εύκολία μ'ς δίνει η Γραμματική στην ενέργεια του νοῦ. να φανταστούμε τους ανιστόρητους κόπους και τον πολύ καιρό που έπρεπε να περάσει ως ότου να ανακαλύψουμε τας διαλέκτους... και τα λοιπά».

Πολλά μ'ς λέει ο κ. Ραμζ για την «Προσοχή», για το ενεργητικόν έγώ. Σοφά είναι όλα αυτά μ' και ξένα, τόσο που μάλιστα, που μια περίληψη πιστή των όσων εί-

παν άπάνου σ' αυτό το ζήτημα, ο Ρισέ, ο Ριμπό, ο Ταιν, ο Σπένσερ κι' άλλοι, μπορεί να την βρει κανένας και στο βιβλίο του Άββα Κ. Πιζ, «La personne Humaine» στη σειρά της (Βιβλιοθήκης των σύγχρονων φιλοσόφων).

Μά θα πει κανένας: Για να γράψει ο κ. Ραμζ τη λογισμένη αυτή μελέτη του έπρεπε από τόσους συγγραφείς κομμάτια διάφορα; Καθώς φαίνεται έτσι είναι το πράγμα. Κι' όχι μόνον αυτό, παρ' και πολλά λατινικά ρητά κι' άλλα λόγια, που δείχνουν τον συγγραφέα τέλειο Λατινιστή, τα βρίσκει κανένας ίδια κι' άπαράλλαχτα και στο Μονταίν και στους άλλους.

Άκόμα και κάποιον Έλληνα άρχαίον που αναφέρει από και τον πήρε. Και να η άπόδειξη: «Διότι αυτός έννοαι και θέλει τούς μαθητάς λογοφίλους κι' όχι φιλολόγους, όπως άπεκάλει ο Ζήνων τούς επιθυμούντας να μάθουν τα πράγματα. Διότι αυτός άρέσκειται και μαθαίνει και τούς Ρωμαίους ν' άρέσκωνται εις λόγια εύχη και με λίγο νόημα (Ραμζς)».

«Ζένων δισοί qu'il avoit deux sortes de disciples: les uns, qu'il nommoit φιλολόγους curieux d'apprendre des choses, qui estoient ses inignons; les autres λογοφίλους qui n'avoient soing que du langage. (Montaigne)».

Και ξαναλέω τώρα, ότι επίτηδες άτχολήθηκα τόσο με τη μελέτη του κ. Ραμζ, που δείχνει μόνον την καλή διάθεση του συγγραφέα της μ' όχι και τη δύναμη για να